

Cal patir, pel futur del català? 10 dades sobre el seu ús i evolució

El castellà és clarament la llengua més utilitzada al país, però amb una enorme diferència segons el territori i els àmbits d'ús

[centrareport]Realment el **català està en perill**? La salut de la llengua és un element de preocupació que periòdicament pren rellevància. Malgrat totes les dificultats històriques, fins ara s'ha aconseguit mantenir i ha remuntat en els moments més complexos, però darrerament tornen a emergir veus que alerten d'un futur preocupant. Mentre s'atenen a aquests experts i sense disposar d'una bola de vidre, però, només podem tenir una **imatge acurada de la situació actual i l'evolució recent**.

[nointext]

I la millor eina de què es disposa per obtenir aquesta fotografia és l'**enquesta d'usos lingüístics de la població**, un sondeig complet que elabora cada cinc anys la Generalitat, amb un mostra elevada de 9.000 persones, l'últim amb dades del 2018. Això permet calibrar amb força precisió no només el **nivell de coneixement i ús general de la llengua**, sinó també qüestions com la presència en determinats territoris o àmbits d'ús, així com filtrar aquestes variables amb l'edat dels parlants, ja que sovint es posa el focus en el jovent com a baula feble de la política lingüística.

[intextfundaciocat]

[h4]1. Menys d'un terç s'eduquen a casa en català[/h4]

El castellà és clarament la **llengua inicial** que han escoltat a casa una majoria de catalans després de néixer. És la primera llengua per al 52,7% de la població, mentre que menys d'un terç van créixer els primers anys amb el català com a idioma a l'entorn (31,5%). Un 2,8% cita ambdues llengües i un 11,6% en va tenir d'altres o combinacions diverses, amb l'àrab (2,2%) com a més citada d'entre les minoritàries.

Pel que fa a franges d'edat, la de 65 anys i més és la que va tenir el català com a llengua inicial en major proporció (38,3%), tot i que, en segon lloc, se situa el grup de 15 a 29 anys (33,7%), cosa que implicaria un cert pas cap a aquesta llengua per part de famílies educades a casa en una altra llengua. En canvi, només **una quarta part de catalans d'entre 30 a 44 anys** van tenir el català com a llengua inicial, el percentatge més baix, i no per una major preeminència del castellà (51,4%), sinó per les altres llengües. Un 18,3% de la població d'aquesta edat no va tenir el català o el castellà com a primer idioma, probablement arran de l'onada migratòria de principis de segle.

```
!function(){  
"use strict";  
window.addEventListener("message",function(e){if(void  
0!==e.data["datawrapper-height"]){var t=document.querySelectorAll("iframe");for(var a in  
e.data["datawrapper-height"]){for(var r=0;r
```

[h4]2. El castellà, la llengua més habitual[/h4]

La llengua que se sent més a Catalunya és el castellà, ja que és l'**habitual per al 48,6%** de la població, força per davant del 36,1% dels que citen el català, mentre que un 7,4% usa les dues habitualment i el 7,9%, d'altres. El català com a llengua habitual millora alguns punts respecte els que el van tenir com a llengua inicial, però igualment es troba en una **situació d'estancament**, ja que pràcticament no varia el pes del seu ús en els darrers deu anys. No creix, però per ara tampoc no decau.

Sí que hauria patit un **descens notable entre 2003 i 2008**, un quinquenni en què el nombre de catalans que el citen com la llengua habitual hauria caigut uns 10 punts, passant d'estar en empat tècnic amb el castellà a clarament per sota. Tot i això, aquest descens pot no ser tan acurat

pel fet que la metodologia de l'enquesta ha patit variacions que podrien haver causat biaixos en els resultats. Sigui com sigui, la franja que més usa el català habitualment és la de 65 anys i més (44,4%, quasi igual que el castellà, amb 46,3%), mentre on pateix més és en la de 30 a 44 anys (29,8%, quasi 20 punts menys que el castellà).

```
!function(){"use strict";window.addEventListener("message",(function(e){if(void 0!==e.data["datawrapper-height"]){var t=document.querySelectorAll("iframe");for(var a in e.data["datawrapper-height"])for(var r=0;r
```

[h4]3. Hegemònic a l'Ebre, residual a l'Hospitalet[/h4]

Més enllà de les grans xifres, la presència del català presenta enormes diferències a nivell territorial. És la llengua habitual clarament a les **Terres de l'Ebre** (72,2%), l'**Alt Pirineu** -excloent l'Aran- (65,7%), les **comarques centrals** (59,6%), les de **Ponent** (57%) i les **gironines** (54,1%), mentre que reula molt a la **regió metropolitana** (27,5%, menys de la meitat que el castellà). En especial té escassa presència a l'**Hospitalet de Llobregat** (11,9%), els municipis del **Baix Llobregat** propers a la costa (14,8%) i el **Barcelonès Nord** (15,3%).

```
!function(){"use strict";window.addEventListener("message",(function(e){if(void 0!==e.data["datawrapper-height"]){var t=document.querySelectorAll("iframe");for(var a in e.data["datawrapper-height"])for(var r=0;r
```

[h4]4. Els missatges de mòbil no són en català[/h4]

No només hi ha diversitat a nivell territorial, sinó que també n'hi ha segons l'àmbit d'ús. El català és una llengua més habitual a l'hora de fer gestions davant l'**administració local** (47,5%) o de la **Generalitat** (45,8%) o en **entitats financeres** (41,7%), mentre que la preeminència és escassa sobretot a l'hora d'escriure **missatges de mòbil** (23,6%). També en les converses amb **amics** (30,2%), companys de **feina** (30,4%) o **veïns** (31,2%), àmbits on un percentatge rellevant usa tant el català com el castellà, tot i que no tant com a l'hora de tractar amb **clients** de Catalunya (27,7% d'ús habitual de les dues llengües).

```
!function(){"use strict";window.addEventListener("message",(function(e){if(void 0!==e.data["datawrapper-height"]){var t=document.querySelectorAll("iframe");for(var a in e.data["datawrapper-height"])for(var r=0;r
```

[h4]5. Cau l'ús de la llengua al patí[/h4]

Sovint s'afirma que el català és la llengua de les classes de l'escola i, en canvi, al patí ho és el castellà. I sembla que pot ser cada cop més així, si s'observen per separat les dades d'usos lingüístics amb **companys d'estudis**, per a menors de 30 anys (per bé que l'enquesta només enquesta persones a partir de 15 anys, motiu pel qual queden fora bona part dels anys d'educació obligatòria). Un 50,3% afirmava l'any 2008 que el català era la llengua més habitual en aquest àmbit, percentatge que ha caigut dràsticament fins al 36,2%, mentre el castellà creixia del 27,5% al 34,6%. Entre companys d'estudi, el català ha passat de quasi duplicar el castellà a empatar-hi, en tan sols deu anys.

```
!function(){"use strict";window.addEventListener("message",(function(e){if(void 0!==e.data["datawrapper-height"]){var t=document.querySelectorAll("iframe");for(var a in e.data["datawrapper-height"])for(var r=0;r
```

[h4]6. La transmissió familiar fa créixer el català[/h4]

Un símptoma de la salut d'una llengua és la capacitat que té per sumar nous parlants en el **salt d'una generació** a una altra. Això, amb el català, sembla que encara ocorre. Escassament el 29% d'enquestats afirma que és la llengua més habitual per parlar amb els avis, percentatge que creix lleugerament fins a l'entorn del 32% amb pares i parella, però s'eleva **fins al 39,1% en el fill gran**. La distància respecte el castellà es redueix dels 28 punts en les converses amb els avis fins a menys de 8 punts en el cas dels fills. El castellà, però, és encara la primera llengua per educar els fills, en el 47,7% dels casos.

```
!function(){"use strict";window.addEventListener("message",(function(e){if(void 0!==e.data["datawrapper-height"]){var t=document.querySelectorAll("iframe");for(var a in e.data["datawrapper-height"])for(var r=0;r
```

[h4]7. No hi ha percepció de mala salut de la llengua[/h4]

El debat social de la llengua catalana no sembla que, per ara, vagi acompanyat d'una **percepció de poc ús** d'aquesta. Almenys no més que la que hi havia fa uns anys. Més del 59% d'enquestats creu que el català **es parla molt o bastant**, per sobre dels que ho creien fa 10 anys o més (amb les variacions en la metodologia del sondeig que ja s'han exposat). En canvi, aquells que afirmen que s'usa poc o gens han caigut a quasi la meitat en 15 anys, del 24,6% al 12,9%.

```
!function(){"use strict";window.addEventListener("message",(function(e){if(void 0!==e.data["datawrapper-height"]){var t=document.querySelectorAll("iframe");for(var a in e.data["datawrapper-height"])for(var r=0;r
```

[h4]8. Desacord en l'evolució del català[/h4]

En relació a l'evolució recent i futura de la llengua no hi ha massa acord. Si bé un 31% afirma que fa cinc anys es parlava més, un 20,8% rebut que l'ús ha crescut i quasi el 40%, que s'ha mantingut. En el cas dels joves menors de 30 anys, n'hi ha tants decantats cap a un opció com cap a l'altra. De cara a futur, a més, aquesta franja és també l'única que opina en igual mesura que el català es parlarà més d'aquí a cinc anys (26,7%) com menys (25%). En el total de la mostra, en canvi, n'hi ha més d'**optimistes que afirmen que l'ús creixerà** (31,7%) que no pas que caurà (20,8%), tot i que la primera opció segueix sent que es mantindrà (36,1%).

```
!function(){"use strict";window.addEventListener("message",(function(e){if(void 0!==e.data["datawrapper-height"]){var t=document.querySelectorAll("iframe");for(var a in e.data["datawrapper-height"])for(var r=0;r
```

[h4]9. Canvi de llengua al castellà... o al català[/h4]

El canvi de llengua en cas que l'interlocutor respongui en una altra és quasi automàtic per bona part de la població. Tres de cada quatre catalans **es passen al castellà** si es dirigeixen a algú en català i la rèplica és en aquesta llengua, mentre que tan sols un 11,8% es mantenen en el català, xifra lleugerament més elevada entre la població de 65 anys i més (16,3%). En l'enquesta del 2003, un 18,5% es mantenia en el català, força més (potser, en part, pels possibles biaixos esmentats), tot i que ja era molt menys que el 70,6% que feia el salt al castellà.

Aquesta actitud camaleònica, però, **també es donaria en sentit invers**, segons l'enquesta. Un 79% afirma que, si s'adreces a algú en castellà i aquest li respongués en català, es passaria a aquesta llengua. Especialment la gent jove, ja que el 82,9% dels menors de 30 anys asseguren que farien el canvi al català. El tret diferencial potser és quants cops es respon en català davant una interpel·lació en castellà i quan ocorre el contrari.

```
!function(){"use strict";window.addEventListener("message",(function(e){if(void 0!==e.data["datawrapper-height"]){var t=document.querySelectorAll("iframe");for(var a in e.data["datawrapper-height"])for(var r=0;r
```

[h4]10. La unitat de la llengua, sense massa discussió[/h4]

Alguns debats que encenen **secessionistes del País Valencià i les Illes Balears** -o Pablo Casado quan s'hi passeja- tenen poca acceptació a Catalunya. Més del 70% d'enquestats defensa la **unitat de la llengua**, en menor o major grau, malgrat que fa deu anys l'avalava el 75%. En tot cas, la resta no és que cregui que s'hi parlen llengües diferents, ja que aquest fet només ho creia un 7,8% d'enquestats, el 2018, sinó que més del 21% no té opinió sobre l'assumpte.

```
!function(){"use strict";window.addEventListener("message",function(e){if(void  
0!==e.data["datawrapper-height"]){var t=document.querySelectorAll("iframe");for(var a in  
e.data["datawrapper-height"])for(var r=0;r [ficentrareport] [sensepubli]
```